

טו, ובשעה צ"ש. ■ להלכה, מותר לאסיר לצאת עם אזיקים ברגליו (שו"ע א"ח שא, טו).

מְצִיץ לְאָרִיג כֵּל שֶׁהוּא שְׂהוּא טָמֵא - כשאורג אריג כל שהוא ואין בדעתו להוסיף עליו עוד, טמא בכל שהוא [כשראו לקפלו ולהכניס בתוכו מרגלית או מוחט], אך כשאורג בגד גדול אינו מקבל טומאה עד שיארוג בו שלש אצבעות על שלש אצבעות (תוס' כאן ולעיל כו, א ד"ה אין, רמב"ם כלים כב, א, וראה במשנה למלך שם). ויש מפרשים, שאריג כל הוא טמא, רק כשאורג בגד גמור כגון חגורה, אך כשאורג סתם אריג, כל שהוא פחות משלש על שלש אינו טמא (פני יהושע לעיל כו, א ד"ה בא"ד וקשה לרשב"א, ע"פ הרמב"ם והרא"ש בפ' המשניות כלים כז, א, וראה במי נפתחו פרפר לו, ב, שהרמב"ם בהלכותיו חזר בו וסובר כתוס').

מְצִיץ, שהוא דבר קטן [שאינו בו רוחב שלש אצבעות כמבואר בברייתא להלן בסמוך] ומנאו הכתוב עם תכשיטי כהן (רש"י), ואף שבפסוק 'ואלה הבגדים אשר יעשו וכו' לא כתוב ציץ, מכל מקום בהמשך הפרשה (שמות כח, לו) נאמר 'ועשית ציץ', וגם הוא בכלל בגדי כהונה ומקבל טומאה כמותם (שפת אמת, וכע"ז בר"ק).

צִיץ אָרִיג הוּא וְהַתְּנִיא וְכוּ', והוצרכנו להוכיח מברייתא שהציץ עשוי מזהב, אף שבתורה (שמות כח, לו) מפורש שהציץ עשוי מזהב טהור, שלולי הברייתא יש מקום לומר שהזהב תפור על אריג, אך מהברייתא שהאריכה בצורת הציץ ולא הזכירה שהיה תפור על אריג, מוכח שהציץ היה עשוי רק מזהב (ריטב"א, וראה בשפת אמת שת"י באופן נוסף).

יֹדֵד ה"א לְמַעְלָה וְקוֹדֵשׁ לְמִדָּה לְמַטֵּה - השם נכתב בשורה העליונה, ו'קודש' ל' מתחתו, שלא להקדים שאר אותיות למעלה מן השם (רש"י, וראה שם שרבינו הלוי גרס בגמרא שבשורה העליונה נכתב לה, ובשורה השניה 'קודש' לחוד, וכן דעת הרמב"ם כלי המקדש ט, א), ואף שאינו נקרא יפה, מכל מקום הציץ אינו מיועד לקריאה (ריטב"א, וראה שם שכן משמע בירושלמי). ויש שפירש, שהשם נכתב בסוף השורה הראשונה, ו'קודש' ל' נכתב בתחילת השורה השניה, ובאופן זה המילים נקראות בצורה רגילה מימין לשמאל (תוס' בשם ר"ת). ויש מפרשים, ש'קודש' ל' נכתב בסוף שורה ראשונה, והשם נכתב בתחילת שורה שניה, ומכיון שהשם נכתב בתחילת שורה נחשב שנכתב למעלה, שדרך אדם להקדים ולקרוא מה שנכתב בתחילת השורה אפילו שהוא נכתב בשורה השניה (תוס').

מְצִיץ לְתַכְשִׁיט כֵּל שֶׁהוּא שְׂהוּא טָמֵא מְצִיץ, ואף שבכלי מדין [שמהם למדו דיני טומאת כלים] מוזכר גם טבעת שהיא כל שהוא, מכל מקום אולי מדובר בטבעת גדולה ועבה שאינה כל שהוא (תוס'), ויש מפרשים, שלמדו מציץ ללמד שגם דבר שעיקרו אינו עומד לתכשיט כציץ, נחשב כתכשיט ומקבל טומאה (ריטב"א, ר"ן).

אָרִיג וְתַכְשִׁיט כֵּל שֶׁהוּא טָמֵא, אף שאינו ראוי לתכשיט לחוד ואינו ראוי לאריג לחוד, שאם ראוי לאריג לחוד או לתכשיט לחוד אין צריך לימוד מיוחד שהוא טמא (ריטב"א ע"פ רש"י, וראה בחז"ר"א כלים ל, כז). ויש שפירש, שגם לאריג כל שהוא יש שיעור קטן, וכאן התחדש שגם כשהשיעור הקטן הוא רק בצירוף האריג והתכשיט, טמא (תוס'). ויש מפרשים, שמדובר בתכשיט העשוי מצמר ופשתים שהוא שטנז ומשתמשים בו לתכשיט, ומדין אריג לחוד אינו טמא שלא משתמשים בו כבגד, ומדין תכשיט לחוד אינו טמא שאינו ממתכת, וכאן התחדש שגם אריג משתמשים בו כתכשיט טמא (ריטב"א בשם ר"י).

וְיָרָאת שְׂדֵי יַעֲזוּב, כיון שדרך מגדלי הכלבים להעמידם בפתח ביתם לשמירה, ואינם מסתמכים על שמירת המזוזה שכתוב עליה [מבחוץ] השם 'ש-ד' (מהרש"א, וראה עוד בהן יהודע).

שְׂקוּלָא טִיבוּתֵיהּ וְשְׂדֵי אַחֲזִירֵי כְּבָר נָד וְלָד, ולכן גם כשהכלב אינו יכול להזיק, אסור לגדלו בביתו שמא אשה מעוברת תפיל ולדה מהפחד, ואם הוא קשור בשלשלת מותר לגדלו (ב"ק עט, ב), שכשהוא קשור האשה אינה מפחדת ממנו (שטמ"ק ב"ק פג, א בשם הרמ"ה, וראה עוד במהרש"א בע"א). ■ להלכה, אסור לגדל כלב רע בתוך ביתו (שו"ע ח"מ תט, ג), וכלב רע הוא כלב שנובה אף שאינו נושך (שו"ע הרב ח"מ הל' שמירת גוף ונפש ובל תשחית ג).

בִּירֵית בְּאֵחָת כְּבָלִים בְּשִׁתִּים, ובבירית מותרת לצאת בשבת ואין לחוש שמא תסירנה להראותה לחברתה, כיון שהיא מחזיקה את בתי השוקיים (גרביים) שלה (רש"י), ובכבלים אסורה לצאת בשבת כיון שיכולה להסירם בלי שיפלו בתי שוקיה (ביאור הג"א שג, כב, בדעת רש"י). ויש מפרשים, שבתי שוקיה לא יפלו גם כשהיא מסירה את הבירית, והטעם שמותר לצאת בה בשבת כיון שהאשה מתגנה בכך שיש לה רק בירית אחת, ולא תבוא להראותה לחברתה מה שאין כן בשתיים (תוס' ריטב"א).

ולגבי טומאה, הכלבים מקבלים טומאה כיון שהם עשויים לתכשיט, אך הבירית אינה עשויה לתכשיט ואינה מקבלת טומאה (ראש יוסף בדעת רש"י, ע"פ תוס' רא"ש והרשב"א). ויש מפרשים, שהבירית היא ממש ככבלים, והכלבים מקבלים טומאה כיון שהם תכשיט, אך הבירית אינה מקבלת טומאה שאינה חשובה אצלה כתכשיט, שהרי היא מתגנה בכך שיש לה רק בירית אחת (ריטב"א ע"פ תוס', וראה עוד במדרכי שנג).

אֶפִּילוּ דִּיבּוּר בְּמִשְׁמַע - ואף שהמילה 'דבור' [שממנה לומדים כלי דיבור] נאמרה בתחילת הפסוק לגבי הגעלת כלים (ראה רש"י במדבר לא, נג), מכל מקום כיון שלגבי הגעלת כלים אין הבדל בין כלי משמיע קול לכלי שאינו משמיע קול, דורשים את המילה הזו על סוף הפסוק שעוסק בטבילת כלים שנטמאו (תוס' ורשב"א לעיל נח, ב ד"ה כל).

עָשׂוּ לָהֶן כְּבָלִים וְהִטִּילוּ שְׁלִשְׁלֹת בְּיַנְיָהֶן וְכוּ', והשלשלת מקבלת טומאה כיון שהיא משמשת את האשה [שהיא מונעת ממנה ללכת בפסיעות גדולות] (רש"י), ואף הכלבים נטמאים משום שהם נטפלים לשלשלת (ריטב"א), אך אין הכלבים נטמאים משום תכשיט [וכמו שסברה הגמרא בתחילה], כיון שאין דרך האשה להסיר את הכלבים ולהראותם לחברותיה (חז"א כלים יז, יב). ויש שפירש, שהנערות הללו לא הלכו בפסיעות גדולות, אלא הלכו במהירות ומחמת כן נפלו ונחבטו בקרקע, ומחמת חבטות אלו נשרו בתוליהן, ומטרת השלשלת שאם ילכו במהירות השלשלת תשמיע קול ויתביישו בזה (מאירי, ולפירוש זה השלשלת טמאה כיון שהיא משמיעה קול).

והטעם שאסור לצאת עם שלשלת זו בשבת, שחוששים שמא תסיר את השלשלת שעשויה מזהב כדי להראותה לחברתה (רש"י), ואף שהשלשלת אינה מיועדת לנוי, עדיין יש לחוש שמא תסירנה להראות לחברתה שהרי נאה היא (חז"ר"א שם). ויש שפירש, שחוששים שמא השלשלת תיפול ותישאנה בידה ברשות הרבים (רמב"ם שבת יט, ו). ואם השלשלת תקועה היטב שאינה יכולה להסירה, מותר לצאת בה בשבת, ולכן אסירים שכבולים באזיקים ברגליהם, יכולים לצאת בהם בשבת (מדרכי שנג, וראה במשנ"ב שא,